

題扇詞

莫挺之

流金鑠石天地爲爐
汝於斯時兮伊周巨儒
北風其涼雨雪載途
汝於斯時兮夷齊餓夫
噫用之則行舍之則藏
惟我與爾有是夫

Đề phiến từ

Mạc Đĩnh Chi

Lưu kim thước thạch thiên địa vi lô
nhữ ư tư thời hề Y, Chu cự nho
Bắc phong kì lương, vũ tuyết tải đồ
nhữ ư tư thời hề Di, Tề ngạ phụ
Y! Dụng chi tắc hành, xả chi tắc tàng
Duy ngã dữ nhĩ hữu thị phù

Bài Từ Về Cây Quạt

Mạc Đĩnh Chi

Dịch: Nguyễn Văn Ba

Chảy vàng, nung đá, thiên hạ là lò¹
(thì) người, lúc ấy, là bậc cự nho như Y Doãn, Châu Công².
Gió bắc lạnh lùng, mưa tuyết đầy đường,
(thì) người, lúc ấy, là gã chết đói như Bá Di, Thúc Tề³,
Ôi! Dùng đến thì hành, bỏ đi thì (ẩn) tàng,
Chỉ có ta và người được vậy thôi.

Chú thích:

¹ Chảy vàng nung đá: trời mùa Hè nóng bức như chảy vàng nung đá.

² Y, Châu: Y Doãn và Châu Công là hai bậc hiền nhân xưa. Y Doãn giúp vua Thành Thang đánh vua Kiệt tàn ác lập nhà Thương. Châu Công giúp vua Vũ Vương dựng cơ nghiệp nhà Châu.

³ Di, Tề: Bá Di và Thúc Tề, hai hiền sĩ cuối đời Thương, khi Vũ Vương diệt nhà Thương, hai ông từ chối không ra làm quan mà còn vào rừng Thú Dương ở ẩn và chết đói trong đó.

Mạc Đĩnh Chi: Trạng-Nguyên đời Trần, từng đi sứ sang Tàu, có tài ứng đối. Tục truyền bài *Từ Về Cái Quạt* này được chấm đầu trong cuộc thi tài ứng đối giữa trạng-nguyên các nước họp tại triều-đình Tàu nên từ đó Ông được gọi là Lương Quốc Trạng-Nguyên. Trong bài từ này, đề bài do vua Tàu đưa ra là một cái quạt tầm thường mà ngay đó Ông đã dẫn ra hình ảnh tuyệt vời của các danh nhân lịch-sử để nói đến khí-tiết của bậc triết-nhân quân-tử, lúc ra đời thì cự-phách, lúc về ẩn thì biệt-mù. Chính cuộc đời Ông sau này cũng là hình ảnh xuất, sử thanh-cao đó.